

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิเวศน์ อำเภอราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิเวศน์เป็นอย่างไร ข้อคิดเห็นเชิงเหตุผลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิเวศน์ มีอะไรบ้าง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิเวศน์ ควรเป็นไปในลักษณะใด ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงนำเสนอแนวความคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเขตเทศบาลเมือง
3. บริบทเทศบาลตำบลนิเวศน์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้มีนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ได้ให้ความหมายไว้มากมาย ซึ่งจะแตกต่างในรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น สามารถพิจารณาได้ ดังนี้

แม็คคัลลอสกี (อ้างถึงใน เชิญ ชวิณณ์ ศรีสุวรรณ เอกสารประกอบการบรรยาย PS 712. ม.ป.ป. : 6) เป็นคนแรกที่เริ่มอธิบายคำว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่สมาชิกของสังคมได้กระทำลงไปด้วยสมัครใจ (โดยมิได้ถูกบังคับให้กระทำ) ที่จะมีส่วนร่วมในเรื่องของ

1. การเลือกสรรผู้ปกครองของพวกเขาคน ไม่ว่าจะเลือกสรร โดยตรง (ด้วยตัวพวกเขาเอง คือ การออกเสียงเลือกตั้ง) หรือเลือกสรรโดยอ้อม (ด้วยการที่ “ตัวแทน” ของพวกเขาได้เป็นผู้เลือกแทนพวกเขา)

2. มีส่วนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ กิจกรรมที่เรียกว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ประกอบไปด้วย

2.1 การอภิปราย ตกเถียง พุคคุย เรื่องการเมือง

2.2 การติดตามข่าวสารค้นหาข้อมูลด้านการเมือง

2.3 การเข้าร่วมประชุมพบปะทางการเมือง

2.4 การติดต่อสื่อสารกับ “ผู้แทน” ทางการเมือง

2.5 การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

2.6 การให้เงินช่วยเหลือพรรคการเมือง

2.7 การสมัครเป็น “สมาชิกพรรคการเมือง”

2.8 การช่วยรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมือง ซึ่งเรียกว่า เป็นหัวคะแนน (Canvassers) ในความหมายกลาง ๆ กล่าวคือ ไม่ได้หมายถึง

2.9 การให้เงินซื้อเสียงหรือการข่มขู่ให้เลือกหรือไม่เลือกพรรคการเมืองอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เป็นต้น

2.9 การช่วยร่างคำขวัญ คำปราศรัย สุนทรพจน์ ให้แก่การเมืองและพรรคการเมือง

2.10 การลงแข่งขัน “สมัครรับเลือกตั้ง” ทางการเมือง

สรุปได้ว่า แม้ยุคหลังก็ เน้นความสำคัญของ 1) การกระทำโดยสมัครใจ 2) การที่ประชาชนมีอิทธิพลต่อการเลือกสรรผู้ปกครอง และมีอิทธิพลต่อนโยบายที่ผู้ปกครอง (หรือรัฐบาล) จะกำหนดขึ้น รวมทั้งจะนำมาใช้ปฏิบัติ

ดิวิตี (1967 : 81-99 อ้างถึงใน คณศก ล้นสุคนธ์. 2543 : 37) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในทางตรงแล้วยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อมด้วย คือ เป็นลักษณะของการให้การศึกษาอบรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในทางปฏิบัติซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชน การปลูกฝัง ความรู้ความคิคลังกล่าว จะต้องฝึก ฝนในทางปฏิบัติควบคู่กันเช่น เปิด โอกาสให้มีการแสดงออกแสดงความคิดเห็น เป็น ผู้รู้จักใช้เหตุผล เคารพในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้เมื่อ ได้มีการปลูกฝังและปฏิบัติ

ตั้งแต่เขาวัววัย ได้ฝึกฝน เรียนรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

ไวน์เนอร์ (อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธน. 2541 : 155 – 156) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ ไว้อย่างมีขอบเขตที่กว้างขวางมาก ดังนี้

1. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง การให้การสนับสนุนและการเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการใด ๆ
2. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง ความพยายามที่สร้างผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลที่ได้ผลและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การยื่นข้อเรียกร้อง ประท้วง ถูบตี เป็นต้น
4. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง การใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตัวเอง (Representation)
5. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกแปลกแยกหรือตีตนออกนอกระบบการเมือง อันเนื่องมาจากการถูกกีดกันไม่ให้เขาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม พวกนี้มีศักยภาพที่จะกลับมาแก้ไขและเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่พวกเขาเห็นว่าเหมาะสมหรือยุติธรรมกว่าเก่า
6. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมของพวกที่ตื่นตัวในทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ รวมไปถึงการพูดคุย ถกเถียงปัญหาในทางการเมืองก็ได้ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของการใช้สิทธิเลือกตั้ง
7. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิด ทั้งแบบที่ใช้ความรุนแรงและแบบที่ไม่ใช้ความรุนแรง
8. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมที่ต้องการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของข้าราชการด้วย
9. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทบต่อการเมืองระดับชาติ แต่บางคนมองว่า จะต้องรวมถึงกิจกรรมที่กระทบต่อองค์กรส่วนท้องถิ่นด้วย
10. การเข้าร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดที่เป็นการเมือง ความหมายหรือคำนิยามดังกล่าวข้างต้น ซึ่งได้นำมาพิจารณาประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการกำหนด

อำนาจรัฐ พอสรุปลความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเมืองไทย ซึ่งได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองสำหรับประชาชนไว้ สามารถพิจารณาหรือแยกแยะได้ใน 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นทางการ ซึ่งหมายความว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญรองรับ ให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้ง เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองนอกระบบหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เป็นทางการ ซึ่งหมายความว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญรองรับ เช่น การชุมนุมเดินขบวนเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นการชุมนุมโดยสงบหรือเป็นการชุมนุมที่ไม่สงบมีความรุนแรงในการชุมนุม เป็นต้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบหรือเป็นทางการนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีการบัญญัติที่เป็นประเด็นสำคัญมี 4 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเลือกตั้ง
2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยออกเสียงประชามติ
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000

คน มีสิทธิทางการเมืองที่จะเข้าชื่อถอดถอนผู้บริหาร สิทธิการเสนอกฎหมาย เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ไมรอน ไวน์เนอร์ (อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน. 2541 : 156 – 159) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ต่างกันในขอบเขตความสนใจต่างๆดังนี้

1. การกระทำในเชิงสนับสนุนและเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล
2. ความพยายามที่สำเร็จผลในการส่งผลกระทบต่อการกระทำของรัฐบาล

หรือในการเลือกผู้นำในวงการรัฐบาล

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงเฉพาะถึง การกระทำของพลเมืองที่ได้รับการรับรองว่าถูกต้องตามกฎหมาย

4. นักคิดแนวประชาธิปไตยบางกลุ่มเห็นว่า การมีตัวแทนเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมที่สุดสำหรับสังคมขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนมาก

เพราะประชาชนนับล้านคนย่อมไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการของรัฐบาลได้โดยตรงอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความห่างเหินทางการเมือง (Alienation) ก็อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความห่างเหินทางการเมืองเป็นความรู้สึกอย่างรุนแรงที่จะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้ายุ่งเกี่ยวก็ไม่ทำให้เกิดผล มองไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากความเฉยชาเมินเฉยทางการเมือง (Apathy) กล่าวคือ การขาดความสนใจสิ้นเชิง และไม่กระทำการใดๆทางการเมืองเลย

6. ผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participant) หมายถึง ผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเข้าเกี่ยวข้องทางการเมือง เช่น การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสนใจกับปัญหาสาธารณะ ฯลฯ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้ อาจรวมถึงกิจกรรมที่ไม่ชัดเจนเท่าการลงคะแนนเสียง บางครั้งแม้จะไม่ไปลงคะแนนเสียง แต่มีการติดตามข่าวสารการเมือง ถกเถียงแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการเมือง ก็ถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง

7. การกระทำที่ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวา (Persistence continuum) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นสถาบันและมีการจัดตั้ง หรืออาจเป็นการกระทำที่ประทุขึ้นทันทีทันใด

8. ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของระบบราชการและข้าราชการ

9. ในบางความหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงเฉพาะกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น

10. การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมือง (Political act) สำหรับในความเห็นของ ไมรอน ไวน์เนอร์ เองนั้น อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า “การปฏิบัติกรโดยสมัครใจใดๆ (Any voluntary action) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์กรหรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีที่ถูกต้อง โดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง “ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น” (เสนห์ นนทะโชติ. 2524 : 15)

จากความหมายนี้ ไวน์เนอร์ ได้เน้นประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ประเด็น คือ ต้องเป็นการกระทำ (Action) มิได้หมายรวมถึงทัศนคติหรือความรู้สึกด้วย ประการที่สอง หมายความว่าเฉพาะกิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นไปได้โดยสมัครใจ (Voluntary)

จึงไม่รวมไปถึงการกระทำที่ไม่ได้เป็นไปโดยสมัครใจ เช่นการถูกเกณฑ์ทหาร หรือการเสียภาษี และประการที่สาม การใช้ความหมายนี้ต้องมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ในระบบการเมืองนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลด้วย

เซอร์เบิร์ต แมคคอลลอสกี (อ้างถึงใน เสน่ห์ นนทะโชติ. 2524 : 25 – 30) ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้ “ การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงช่วยในการรณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เลสเตอร์ มิลแบรท และเอ็ดแมล โกลแอต อธิบายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของบุคคลเพื่อพยายามมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและระบบการเมือง จากความหมายนี้ มิลแบรทจึงเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองกินความรวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำใด ๆ เพื่อมีอิทธิพลต่อผลที่ออกมาทางการเมือง

นอร์แมน ไนซ์และซิดนีย์ เวอร์บา (อ้างถึงใน เสน่ห์ นนทะโชติ. 2524 : 31-35) เน้นว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็น เรื่องกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่ไม่กระตือรือร้นต่อกฎเกณฑ์ แต่ร่วมทางด้านการเมืองโดยอาชีพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และนักหาเสียงอาชีพเป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลทั้งในด้านการเลือกเจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือการเลือกการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐบาลและเป็นการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรม

ฮันดิงตันและโดมิงเกซ (อ้างถึงใน เสน่ห์ นนทะโชติ. 2524 : 35-37) ได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง “กิจกรรม หรือการกระทำของประชาชน ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นอย่างถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลังสำเร็จหรือล้มเหลวทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ รวมถึงการเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง และการใช้กำลังรุนแรง”

ในผลงานอีกชิ้นหนึ่งของ ฮันดิ้งตันซึ่งเสนอร่วมกับโจน เอ็ม เนสันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนาได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจไว้ดังนี้

“การมีส่วนร่วมทางการเมือง” เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล (เฮนรี่ นนทะโชติ, 2524 : 38-42) โดยฮันดิ้งตันได้พิจารณาถึงแง่มุมที่สำคัญของนิยามนี้ในการกำหนดขอบเขตความหมายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นหมายถึง เฉพาะการกระทำ ไม่รวมถึงทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ช่างการเมืองอาชีพ (political professional) เช่นผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองกิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดา นั้น จะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง (intermittent) เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา (part-time) และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรคุณค่าที่มีอยู่จำกัดในสังคม ไม่รวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่นๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเอง หรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้ (สุนัยสังเสริมการศึกษาตามอรรถาธิบาย, 2548 : 3)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดโดยความเต็มใจไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ และไม่ว่าจะมีการจัดการอย่างไรเป็นระเบียบหรือไม่และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกันจะใช้วิธีที่ถูกค้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมายเพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ของกิจกรรมทางการเมืองหลายอย่างรวมกัน จากที่ได้ศึกษาความหมายหรือคำนิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละสังคม อาจให้ความหมายและความสำคัญแตกต่างกันออกไป แต่นักวิชาการได้ทำการจัดรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ดังนี้

เวอร์บาไนส์และคิม (อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธพูน, 2541 : 158 – 159) ได้แบ่งรูปแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนในการเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครอง สิทธิในการเลือกตั้งจึงอาจนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมรัฐบาล แต่การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะแตกต่างไปจากกิจกรรมการเข้าร่วมในรูปแบบอื่น ๆ ที่สังคมเป็นผู้กำหนดโอกาสให้ เช่น 4 ปีต่อครั้ง จึงทำให้ความรู้สึกสร้างสรรค์ของคนมีน้อยมาก

2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมในลักษณะเดียวกันกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นรูปของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีต่อผลการเลือกตั้ง นอกเหนือจากเสียง 1 เสียงที่เขาได้จากสิทธิในการเลือกตั้งแล้ว กิจกรรมรณรงค์หาเสียงนี้นับเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเมื่อเปรียบเทียบกับ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. กิจกรรมชุมนุม เป็นกิจกรรมกลุ่มหรือองค์กรที่ราษฎรร่วมกันดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมือง ในกรณีนี้ราษฎรจะร่วมมือกัน เพื่อให้อิทธิพลการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและมีอิทธิมาก

4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ เป็นรูปแบบสุดท้ายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวเนื่องกับราษฎรรายบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ เพื่อให้แก้ไขใดๆ เฉพาะตัวหรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก

พอที่จะสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นความพยายามของนักวิชาการที่จะกำหนดขอบเขตของกิจกรรมว่า กิจกรรมใดบ้างเป็นกิจกรรมทางการเมืองและ กิจกรรมใดบ้างที่ไม่ใช่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีเนื้อหาและความสำคัญที่จะพอจำแนกกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การทำงานให้พรรคการเมือง การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและการพูดคุยก่อกำเนิดปัญหาทางการเมือง เป็นต้น

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตามแนวคิดของนักคิดทางการเมืองหลายท่านทั้งชาวต่างชาติ และชาวไทยมีแนวคิดทางการเมืองในระดับต่างๆ ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสูงสุดดังนี้ 1) การติดตามข่าวสารทางการเมือง 2) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 3) การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมือง 4) การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 5) การสมัครรับเลือกตั้ง จากแนวความคิด การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้นำมาพิจารณา

ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 ได้แบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นทางการ ซึ่งหมายความว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ รองรับให้ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้งโดยตรง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองนอกระบบหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เป็นทางการ ซึ่งหมายความว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ รองรับ เช่น การชุมนุมเดินขบวนเรียกร้องสิทธิต่างๆ

ดังนั้นจากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในหลายระดับและหลายรูปแบบ ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในรัฐธรรมนูญ ปี 2540 และ 2550 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเปิดกว้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา

ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองข้างต้นแล้ว สามารถนำมาใช้อธิบายการจัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้ (จิร โชค วีระชัย และคณะ. 2538 : 445 – 446)

1. รับฟังข่าวสารทางการเมือง
2. ออกเสียงลงคะแนน
3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง
4. ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง
5. ช่วยโฆษณาในพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้วยการติดป้ายประกาศสนับสนุนหรือให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป
6. ติดต่อแสดงความคิดเห็นข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง
7. สนับสนุนด้วยการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
8. ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง
9. ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง

10. เป็นสมาชิกพรรคที่ทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำ
11. เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค
12. ช่วยหาเงินให้พรรค
13. สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง
14. เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือได้รับเลือกตั้ง

การจัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองข้างต้น พอสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองบางประเภท อาจมีความสำคัญต่อสังคมหนึ่งอาจจะถือได้ว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองประเภทเดียวกัน แต่มีความสำคัญน้อยกว่าก็ได้ขึ้นอยู่กับระดับความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าสิ่งใด

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การศึกษาความหมาย รูปแบบ และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวข้างต้นแล้วมีประเด็นที่น่าสนใจในอีกประการหนึ่ง คือ เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้น ได้ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีอิสระในการเข้าร่วม กล่าวคือ การมีส่วนร่วมจะต้องไม่เข้าไปโดยการบังคับหรือถูกชักจูง ประชาชนมีส่วนร่วมโดยที่เขาได้ตระหนักว่า การเข้ามีส่วนร่วมนั้นจะช่วยให้อัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ประสบผลสำเร็จ

2. โอกาสหรือช่องทางที่ประชาชนจะเข้าร่วมได้ต้องมีมาก โดยเฉพาะการวางแผนพัฒนาต่าง ๆ จะต้องไม่จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มผู้นำหรือตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ เท่านั้น แต่ต้องหมายรวมถึง ประชาชนในฐานะที่เสียภาษีอากร ซึ่งควรที่จะเป็นผู้ที่จะต้องเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ด้วย

3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะเข้ามีส่วนร่วม การที่ให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการปกครอง ก็คือ การที่รัฐตระหนักว่าประชาชนเป็นผู้ได้รับผลการพัฒนา ดังนั้น เพื่อให้เกิดการยอมรับหรือให้ความร่วมมือในการวางแผนที่กำหนดขึ้น จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมโดยความเต็มใจ

ข้อความดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจอยู่ 3 ประการ ได้แก่ การเป็นอิสระของประชาชนที่จะเข้าร่วมทางการเมือง โอกาสหรือช่องทางที่จะเข้าร่วมทางการเมือง และประชาชนต้องมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในการปกครอง เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางการเมือง (political socialization)

ความหมายการขัดเกลาทางการเมือง

อีตันและเดนนีส (อ้างในวุฒิพงษ์ ไชยพรพัฒนา, 2545 : 19) อธิบายว่า การขัดเกลาทางการเมือง เป็นวิธีการที่สังคมส่งผ่านความโน้มเอียงทางการเมือง อันได้แก่ ความรู้ทัศนคติ ปทัสถานและค่านิยมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งถ้าไม่มีกระบวนการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้สมาชิกใหม่ของระบบการเมืองซึ่งได้แก่ เด็ก ๆ ก็จะต้องแสวงหารูปแบบความโน้มเอียง เรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา อันจะย่อมมีผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบการเมืองนั้น ๆ ดังนั้นการขัดเกลาและการเรียนรู้ทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการเชิงพัฒนา ซึ่งจะ使人ได้รับความรู้เบื้องต้นทางการเมืองและทราบถึงแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของตน

อัลมอนต์และเพาเวลล์ (อ้างในวุฒิพงษ์ ไชยพรพัฒนา, 2545 : 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การขัดเกลาทางการเมือง เป็นกระบวนการที่นำมาซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองแก่ประชาชน เป็นกระบวนการก่อหรือส่งผ่านวัฒนธรรมทางการเมือง การขัดเกลาทางการเมืองจากคนรุ่นไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง หรือทำให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมใด ๆ ของวัฒนธรรมทางการเมืองที่สังคมนั้น ๆ เคยมีมาก่อนหรืออาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงค่านิยมในแบบแผนวัฒนธรรมทางการเมืองให้แตกต่างไปจากวัฒนธรรมทางการเมืองเดิมและในบางกรณีก็อาจจะเป็นกระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนก็เป็นได้

รัชและอัลธอฟ (อ้างในวุฒิพงษ์ ไชยพรพัฒนา, 2545 : 20) กล่าวว่า การขัดเกลาทางการเมืองเป็นการที่บุคคลได้รู้ว่าเราอยู่ในระบบการเมืองและมีการรับรู้ (perception) และปฏิกิริยา (reaction) ต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง โดยเกิดขึ้นมาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ นอกจากนี้ยังเกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ (interrelation) ของบุคลิกภาพและประสบการณ์ของบุคคลด้วย

จากนิยามดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การขัดเกลาทางการเมือง คือ กระบวนการเรียนรู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองของคนในแต่ละแห่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และมีการปฏิบัติเป็นธรรมเนียมสืบต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการขัดเกลาทางการเมือง (Political socialization)

การที่มนุษย์สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปกครอง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและอื่น ๆ ซึ่งเมื่อมนุษย์ได้รับรู้เข้าใจแล้ว จะเกิดความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม เกี่ยวกับสิ่งเหล่านั้น การเรียนรู้ี้ จะเกิดขึ้นเป็นขั้นเป็นตอน เรียกว่า “กระบวนการ”

- กระบวนการขัดเกลาทางการเมือง เป็นจุดเริ่มต้นและ พัฒนาการของทัศนคติและความเชื่อ เกี่ยวกับระบบการเมือง

- กระบวนการขัดเกลาทางการเมืองมิได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะวัยเด็กเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อเนื่องจนถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย

ตัวแทน(agency)ที่ทำหน้าที่ในกระบวนการขัดเกลาทางการเมือง ประกอบด้วย (อ้างถึงในวรวิฑูฒิ จำลองนาค เอกสารประกอบการบรรยายวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

1. ครอบครัว

ในทุกสังคมการขัดเกลาขั้นปฐมภูมิจะเกิดขึ้นในครอบครัว เครื่องญาติ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มเรียนรู้ถูกฝึกตามความหมายของวัฒนธรรมนั้น รวมทั้งเรียนรู้วัฒนธรรมบางประการที่เป็นแบบแผนในการแสดงบทบาทที่เหมาะสมสำหรับวัยและเพศของตน การกล่อมเกลาทางการเมือง ที่แจ้งชัด เกิดขึ้นน้อยมาก แต่แนวการวิเคราะห์ทางจิตวิทยาจะเน้นว่าครอบครัวมีความสำคัญมาก เพราะหลายสิ่งหลายอย่างที่คุณคนได้เรียนจากครอบครัวจะได้รับการถ่ายทอดไปสู่บทบาททางการเมืองต่อไป เพราะการเรียนรู้ทางปฐมภูมิเป็นการเรียนรู้ที่สนิทสนม เป็นการเรียนรู้ที่ฝังรากลึกมากกว่าการเรียนรู้จากทุติยภูมิ ซึ่งเป็นกลุ่มที่คุณคนมีความสัมพันธ์ด้วยแต่เฉพาะในบทบาทหนึ่งอีกทั้งขาดความต่อเนื่องไม่เป็นประจำด้วย

2. กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มคนที่มีฐานะเท่าเทียมกันและมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นต่อกัน เป็นตัวแทนการกล่อมเกลาทางสังคมขั้นปฐมภูมิ ที่มีความสำคัญตั้งแต่วัยรุ่นขึ้นไป และมีอิทธิพลตลอดชีวิต ในด้านการเมือง กลุ่มเพื่อนจะให้บทเรียนทางการเมืองขั้นต้นแก่บุคคล อีกทั้งยังสามารถเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะรับประสบการณ์ที่มีความเป็นการเมือง โดยเฉพาะได้ เช่นการหล่อหลอมให้เขามีความรู้สึกว่าเขาเป็นคนจำพวกใด ชาติพันธุ์ใด นับถือศาสนาใด เป็นต้น

3.สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน เป็นตัวแทนในการกล่อมเกลาคือเป็นทางการ เป็นการกล่อมเกลาคืออยู่ที่กึ่งกลางระหว่างปฐมภูมิกับทุติยภูมิ สถาบันการศึกษาทำหน้าที่กล่อมเกลาคือทางการเมือง 3 ทางคือ

- 3.1 โดยการจำลองรูปแบบสังคมการเมือง
- 3.2 ในทางตรง โดยการสั่งสอนจากครูบาอาจารย์ และบทเรียนต่างๆ
- 3.3 ในทางอ้อม เช่น การเคารพกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นต้น

4.สื่อมวลชน

ในสังคมสมัยใหม่ สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในการกล่อมเกลาคือทางการเมืองมากขึ้น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นตัวการทำให้การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะมาจากรัฐบาลถึงประชาชนหรือจากกลุ่มคนหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง หรือแม้แต่มุมหนึ่งของโลกถึงอีกมุมหนึ่งเป็น ได้อย่างง่ายดายมากยิ่งขึ้น

5.สถาบันทางการเมือง

สถาบันทางการเมืองต่างๆ เช่น รัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมือง ถือเป็นตัวแทนในการกล่อมเกลาคือทางการเมืองที่เป็นทางการ และมีลักษณะทุติยภูมิ มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำหน้าที่กล่อมเกลาคือทางการเมืองประชาชนพลเมือง โดยตรง และมีส่วนเชื่อมสัมพันธ์กับการสร้างให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย

สรุป กระบวนการขัดเกลาคือทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและ มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สิ่งหนึ่งที่จะเป็นตัวชี้วัดว่าระบบการเมืองใดมีเสถียรภาพหรือไม่ ก็คือ การที่สถาบันที่ทำหน้าที่ขัดเกลาคือทางการเมืองเหล่านี้สามารถปรับตัว และมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกระบบการเมือง โดยปราศจากความวุ่นวายได้หรือไม่ เพียงใด

ขั้นตอนของกระบวนการขัดเกลาคือทางการเมือง

พวย (อ้างในพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และพลศักดิ์ จิรไกรศิริ. 2545 : 51-54) กล่าวไว้ว่า กระบวนการขัดเกลาคือทางการเมือง มีลำดับจำแนกได้ 4 ขั้น ดังนี้คือ

ขั้นตอนแรก เป็นขั้นมูลฐานเริ่มแรกสุด เมื่อคนเกิดมาจะได้รับการยอมรับการอบรมเป็นช่วงตอนที่ทารกได้รับการฝึกฝนให้เป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งเป็นตอนที่เด็กจะเกิดภาวะการเรียนรู้เกิดทัศนคติ ค่านิยม ความชำนาญ ความสัมพันธ์กับบทบาทต่างๆ ของบุคคล ความรู้ทั่วไปและสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นซึ่งคนในสังคมนั้น จะต้องเรียนรู้อันเรียกได้ว่า เป็น

ขั้นตอนของการสร้างความโน้มเอียงให้บุคคลเข้าสู่ความเป็นมนุษย์ โดยชี้ให้เห็นถึงแนวทางการเรียนรู้วิธีในการดำเนินชีวิตหรือการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

ขั้นตอนที่สอง เป็นขั้นที่ก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่อบุคคลอันเป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อจิตใจได้สำนึก ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดบุคลิกภาพมูลฐานของบุคคลนั้น ในขั้นตอนนี้บุคคลจะมีความสำนึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือที่เรียกว่าตัวตน

ขั้นตอนที่สาม เป็นขั้นที่บุคคลได้รับการขัดเกลาทางการเมือง เป็นขั้นตอนที่บุคคลเริ่มมีความรู้สึก มีความสำนึกถึงโลกทางการเมืองรอบ ๆ ตัวเขา และได้รู้รวมทั้งมีทัศนคติกับเข้าใจถึงเหตุการณ์ความเป็นไปทางการเมืองต่าง ๆ ที่เรียกได้ว่า เกิดวัฒนธรรมทางการเมือง ผ่านตัวแทนการขัดเกลา

ขั้นตอนที่สี่ เป็นขั้นตอนที่บุคคลผ่านจากการเป็นสมาชิกของการเมือง ที่ไม่ได้มีกิจกรรม (Passive) มาเป็นผู้เข้าร่วมที่มีบทบาททางการเมือง ขั้นตอนนี้เรียกว่า การเลือกสรรทางการเมือง โดยเป็นขั้นตอนที่บุคคลจะมีความเข้าใจต่อการเมืองอย่างลึกซึ้ง และมีทัศนคติ

สรุปได้ว่า กระบวนการอบรมขัดเกลาทางการเมืองได้สร้างบุคลิกภาพทางการเมืองของคนในสังคมขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลในฐานะที่เป็นตัวกำหนดคำสำคัญของพฤติกรรมทางการเมืองในระบบการเมืองใด ๆ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมการเมืองได้อาศัยกระบวนการนี้เป็นช่องทางหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติทางการเมืองของคนในสังคม

บริบทเทศบาลตำบลนิเวศน์

ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลนิเวศน์ เป็นตำบลเก่าแก่ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2456 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 88 ปี ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนอีสาน พูดภาษาท้องถิ่น นับถือศาสนาพุทธ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอธวัชบุรี

สถาปนาทั่วไป

ที่ตั้ง เทศบาลตำบลนิเวศน์ ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อปี พ.ศ. 2540 และได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 มีสำนักงานตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 5 บ้านนิคม ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีถนนสายหลักสำคัญถนนแจ้งสนิท (ทางหลวงหมายเลข 23) ตั้งอยู่ทางทิศ

ตะวันตกของตัว อำเภอราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ด 7 กิโลเมตร
ห่างจากตัวอำเภอราชบุรี 4 กิโลเมตร

- ทิศเหนือ ติดเขตกับตำบลมะฮี อำเภอราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศใต้ ติดเขตกับตำบลหนองไผ่ อำเภอราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศตะวันออก ติดเขตกับตำบลอุ่มเม้า อำเภอราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศตะวันตก ติดเขตกับตำบลเหนือเมือง และเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอ

เมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

เนื้อที่

เทศบาลตำบลนิเวศน์ มีพื้นที่ทั้งหมด 27.82 ตารางกิโลเมตร หรือจำนวน
17,387.05 ไร่

ประชากร

เทศบาลตำบลนิเวศน์ มีประชากรประกอบด้วย 16 หมู่บ้าน จำนวน 6,182 คน
1,047 หลังคาเรือน

โครงสร้างเทศบาลตำบลนิเวศน์

ฝ่ายบริหาร คณะผู้บริหาร ประกอบด้วย

1. นายณรงค์ฤทธิ์ นาคอ่อน	นายกเทศมนตรีตำบลนิเวศน์
2. นายบุญสงค์ ปูนมาลา	เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลนิเวศน์
3. นายจรรยา ฤทธิแสง	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลนิเวศน์
4. นายสมเดช แสงสุรินทร์	รองนายกเทศมนตรีตำบลนิเวศน์
5. นายสมจิต กมลสินธุ์	รองนายกเทศมนตรีตำบลนิเวศน์

ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วย

1. นายเมธีรินทร์ สุรเสน	ประธานสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์
2. นายปรีชา สุภารี	รองประธานสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์
3. นายสุเทพ ลัดนาโค	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 1
4. นายพงษ์เพชร ลิลวัตร	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 1
5. นางเพ็ญจิตร์ วงศ์อื้อ	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 1
6. นางละมุล เมฆะราศี	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 1
7. นายเทิดศักดิ์ จำปาแถม	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 1
8. นายประสิทธิ์ สูงเนินเขต	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 2

9. นางสาวศรีวัน อัญญาโพธิ์	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 2
10. นายเยี่ยมเพชร พลเยี่ยม	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 2
11. นายสุพล นุริตมนต์	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 2
12. นายไกรวิทย์ ฤทธิแสง	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนิเวศน์ เขต 2

โครงสร้างส่วนราชการเทศบาลตำบลนิเวศน์

1. นายพงษ์คนันท์ วงศ์จำปา นักบริหารงานเทศบาล 6 ปลัดเทศบาลตำบลนิเวศน์
2. (ตำแหน่งว่าง) สำนักปลัดเทศบาลตำบลนิเวศน์
3. นางสาวทัศนีย์ ออกอุ่น นักบริหารงานคลัง 6 กองคลังเทศบาลตำบลนิเวศน์
4. นายธาวิน ธงทอง เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง 6 กองช่างเทศบาลตำบลนิเวศน์
5. นางสาวสมพร แก้วจันทร์ งานบริหารทั่วไป
6. นายอาทิตย์ ศรีมงคล งานวิเคราะห์นโยบายและแผน
7. นางสาวลำควน ชูระพันธุ์ งานการเงินและบัญชี
8. นางกาญจนา แป้นสุชา งานพัฒนารายได้
9. นางสาวสังวาล สุ่มมาตย์ งานส่งเสริมสวัสดิการและพัฒนาชุมชน
10. นายมานพ ศรีม่วง งานพัสดุและทรัพย์สิน
11. นางสาวอัจฉริยา ลำพองชาติ งานส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
12. นายอัครชະณู วิจารณ์ งานออกแบบและควบคุมอาคาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ ได้สำรวจผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นมีจำนวนมาก ซึ่งจะนำมากล่าวเฉพาะงานเขียนที่สำคัญ ๆ ดังนี้

ประดัด เปรมดิษฐ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารเรือ : ศึกษา กรณีการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พ.ศ.2475 การศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารเรือที่มีต่อเหตุการณ์ปฏิวัติใน พ.ศ.2475 โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร

จากการศึกษาพบว่าในการปฏิวัติครั้งนี้ทหารเรือที่เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติเป็นเพียงนายทหารระดับกลางและระดับล่างจำนวน 24 คน โดยมีนาวาตรีหลวงสินธุ์สงครามชัย หรือหลวงสินธุ์ เป็นผู้ทำการดำเนินงานของคณะทหารเรือกลุ่มนี้ นับว่ามีส่วนสำคัญต่อ

ความสำเร็จของการปฏิบัติในครั้งนี้ภายหลังจากการเข้าร่วมปฏิบัติในครั้งนี้ของทหารเรือได้ทำให้นายทหารรุ่นต่อมามีความสนใจทางการเมืองมากขึ้น

ประมวล แสงแก้วศรี (2546 : 56 - 64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนจากการสุ่มตัวอย่างในเขตปทุมวัน จำนวน 321 คน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันของประชาชนในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกทางสังคม ประโยชน์ที่ได้รับจากเขตปทุมวัน ความสนใจทางการเมืองและความสำนึกทางการเมือง ส่วน เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตปทุมวัน และความสำนึกทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ไม่แตกต่างกันต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตปทุมวัน

กฤติชัย เพ็ญศรี (2548 : 65-77) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคลองเตยต่อการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบกรุงเทพมหานคร การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคลองเตย และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคลองเตยตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อยู่ในเขตคลองเตยตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อยู่ในเขตคลองเตยจำนวน 400 คน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

เอกภพ ลิ้มปวีบูล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการกล่อมเกลาทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ จำนวน 298 คน

ผลการศึกษพบว่านิสิตมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ผลการทดลอง สมมุติฐานพบว่า เพศ ชั้นปีการศึกษา ภาควิชา และการกล่อมเกลາทางการเมืองของนิสิตที่ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ รายได้ของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครองที่ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

จวนอรุณ อักษรเสื่อ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการกล่อมเกล่าทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 400 คน

ผลการศึกษา พบว่านิสิตมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า ชั้นปีที่กำลังศึกษาต่างกัน การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การกล่อมเกล่าทางการเมืองของนิสิตมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ คณะที่กำลังศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครองที่ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

โกมินทร์ กุลเวชกิจ (2549 : 78 - 90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคูรพักตรพิมาน อำเภอกูรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม เปรียบเทียบการมีส่วนร่วม และศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลคูรพักตรพิมาน อำเภอกูรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยผลวิจัยพบว่า

1. ประชาชนในเทศบาลตำบลคูรพักตรพิมาน อำเภอกูรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากมากไปหาน้อย คือ การเลือกตั้ง การมีกิจกรรมในกลุ่มการเมือง การแสดงความคิดเห็น การรวมกลุ่มผลประโยชน์ และการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคูรพักตรพิมาน อำเภอกูรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่จำแนกตามเพศและอายุไม่แตกต่างกันทางสถิติ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และถิ่นที่อยู่อาศัยมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า

ระดับอนุปริญญาขึ้นไป อาชีพเกษตรกร/รับจ้างมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และหมู่ที่ 3 มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าหมู่ที่ 2

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป ได้แก่ เทศบาลควรมีการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ดีขึ้นทุกๆ ด้าน เช่น การริเริ่มการดำเนินงาน การวางแผนดำเนินงาน การดำเนินงาน การดำเนินผลการดำเนินงาน โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย เทศบาลควรพัฒนาชุมชนในการทำความสะดวกของการเดินเท้าและถนนให้สะดวกมากยิ่งขึ้น ควรจัดให้มีที่พักผู้โดยสารและรถประจำทางให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตเทศบาลให้ดูสวยงามเป็นเมืองน่าอยู่และเป็นທີ່ประทับใจของประชาชนที่เดินทางผ่านสัญจรไปมาเพื่อจะได้เป็นบ้านเมืองตัวอย่างแก่ชุมชนอื่นและเทศบาลควรช่วยเหลือเบี้ยยังชีพแก่คนพิการและคนชราให้ทั่วถึงเพื่อคนเหล่านี้จะได้มีชีวิตที่ดีขึ้นและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขเหมือนคนปกติทั่วไป

พรปณต ปกครอง (2549 : 81 - 88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการทดลองสมมุติฐานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และ อาชีพที่แตกต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีแตกต่างกัน และยังพบว่าความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

นารีวรรณ กลิ่นรัตน์ (2550 : 104 - 115) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางไทยในกระแสโลกาภิวัตน์ โดยการมองพัฒนาการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางเป็นหลัก และนำประเด็นเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทต่อการมีส่วนร่วม

ทางการเมือง เช่น สถานการณ์ทางการเมือง, สภาวะทางเศรษฐกิจและระบบโลกมาพิจารณาควบคู่กัน

ผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าชนชั้นกลางไทยยังคงขยายจำนวนมากขึ้นตามปัจจัยการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และภายใต้ระเบียบโลกใหม่ที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์ การมีส่วนร่วมของชนชั้นกลางโดยเฉพาะในด้านการเมือง ถูกหวังไว้ว่าจะสามารถผลักดันให้การเมืองมุ่งไปสู่แนวทางประชาธิปไตยที่มากขึ้น โดยจากการพิจารณาบทบาทของชนชั้นกลางไทยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผ่านมา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางสามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทางใหญ่ๆ คือ ช้นกลางไทยที่มีส่วนเกี่ยวกับเศรษฐกิจใหม่ โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทุนเสรีแทรกซึมเข้าไปทุกอณูนั้น มักเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อการคาดการณ์ว่าจะสูญเสียผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและอาจเผชิญกับความยากลำบาก เมื่อผลประโยชน์ของตนนั้นจะสอดคล้องกับหลักการทางการเมือง โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลอย่างแข็งขันและเรียกร้องให้รัฐหันมาเอาใจใส่กับส่วนอื่น ๆ ของสังคมและมักออกมาเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอ กลับมีไม่มากนักและมีจำกัดอยู่ที่แวดวงการศึกษาเท่านั้น

วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี จำแนกตามแปร ปัจจัยส่วนบุคคลการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

ผลการวิจัย พบว่าสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($x = 2.62$) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีส่วนสัมพันธ์ ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระยะเวลาที่เข้าอาศัยอยู่ในพื้นที่ และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนอายุ การร่วมประชุม การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

วรุณี วงษาเวียง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ : กรณีศึกษาในเขตเทศบาลตำบลสามแยก อำเภอลำลูกกา

จังหวัดชัยภูมิ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะหลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ: กรณีศึกษาในเขตเทศบาลตำบลสามแยก อำเภอเสิงสาง จังหวัดชัยภูมิ และเพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนและประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายกิจกรรมพบว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สท. ครั้งที่ผ่านมา และการเป็นผู้มีบทบาทของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการเมืองการเลือกตั้ง สท. ครั้งที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ การเป็นผู้มีส่วนร่วมชุมชนเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในทางการเมืองการเลือกตั้ง สท. ที่ผ่านมาและการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้ร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง สท. ครั้งที่ผ่านมาดังนี้ 1.1 การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สท. ครั้งที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายข้อ พบว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การตัดสินใจเลือกตั้งคนที่เราเห็นว่าเป็นคนดีและการไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเลย 1.2 การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์ หาเสียงเลือกตั้ง สท. ครั้งที่ผ่านมาเมื่อพิจารณาในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายข้อพบว่า การฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การชักชวนบุคคลในครอบครัว ไปลงคะแนนให้กับผู้สมัคร การเป็นตัวแทนในการให้เงินหรือสิ่งของระหว่างผู้สมัครกับผู้เลือกตั้ง 1.3 การมีบทบาทของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเลือกตั้ง สท. ครั้งที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาในภาพรวมในระดับปานกลาง ส่วนรายข้อพบว่า การให้ความสำคัญกับกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การร่วมมือกับกลุ่มในการพัฒนาชุมชน

วรพันธ์ อินทร์ปัญญา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยที่มีผลต่อส่วนร่วมทางการเมือง (2) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง (4) แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมือง (2)การมีส่วนร่วม

ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย (3) ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนปัจจัยด้านสังคม คือการเข้าร่วมประชุมประจำหมู่บ้าน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจคือ รายได้ต่อเดือน และปัจจัยด้านการเมือง คือ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (4) แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงมีความคิดเห็นว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอปัญหาและความต้องการพัฒนากับผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงและควรให้มีการศึกษาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่นกับนักเรียน และประชาชนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นในระดับมากที่สุด

สุรินทร์ มณีโชติ (2550 : 68 - 72) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 4) ข้อเสนอแนะในการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งที่ภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคองหงส์ จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นความรู้อีกกับ 0.8641 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลวิจัยพบว่า

1. ประชาชนในเทศบาลตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะภาพรวมและ ด้านการรณรงค์หาเสียง ด้านการรวมเป็นกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมือง และด้านการติดตามตรวจสอบควบคุมการบริหารงานของคณะเทศมนตรีอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกเป็นรายด้านตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ปรากฏว่าประชาชนที่ที่เพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันส่วนประชาชนที่มีอายุระดับการศึกษาและรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา พบว่าโดยทัศนคติของประชาชนโดยทั่วไปไม่มีปัญหาอุปสรรคในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเทศบาล แต่ประชาชนบางส่วนเห็นว่ามีปัญหา กล่าวคือสมาชิกเทศบาลและคณะเทศมนตรีไม่สนใจรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่มีการใช้อิทธิพลข่มขู่ไม่ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมหรือรับรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล ไม่มีการให้การอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนว่าให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลได้อย่างไร เทศบาลรับฟังปัญหาแต่ไม่มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4. ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่าเทศบาลจะต้องส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนถึงคุณประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อทุกรูปแบบให้ประชาชนได้เข้าใจบทบาทสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อการเมือง ผู้บริหารจะต้องสนใจและเอาใจใส่ต่อคำร้องเรียนข้อเสนอแนะของประชาชน โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่เยาวชนถึงหลักการมีส่วนร่วมหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน

สรุป ผลการศึกษางานวิจัยซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาศึกษาเพื่อประกอบในครั้งนี้มีทั้งสิ้น 12 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า

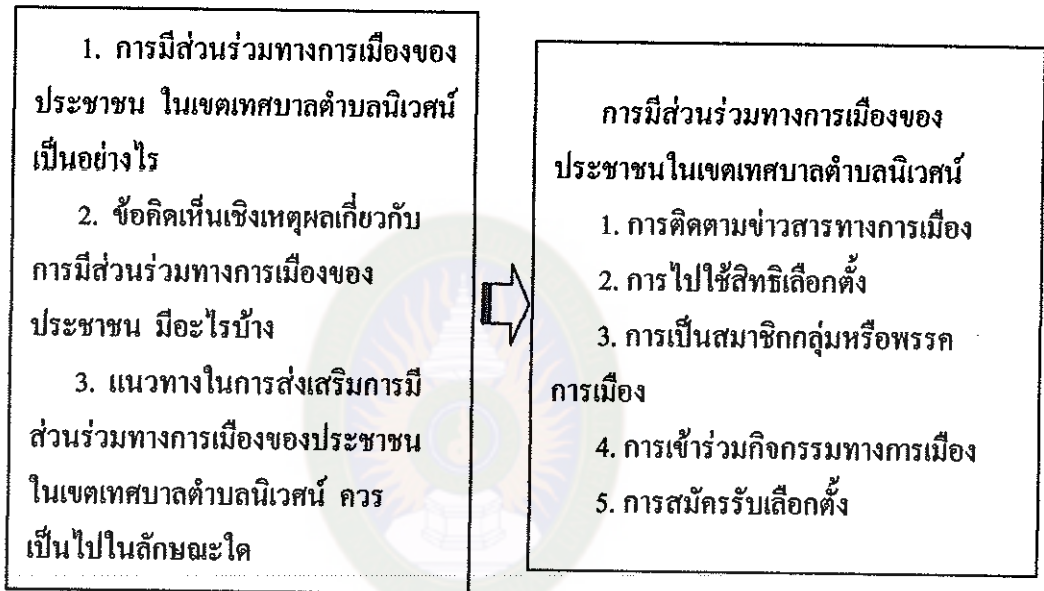
1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในภาพรวมการติดตามข่าวสารทางการเมือง การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การสมัครรับเลือกตั้งอยู่ในระดับใกล้เคียงกันไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่ประชาชนติดตามและให้ความสนใจมากที่สุด

2. เหตุผลของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ส่วนใหญ่ในงานวิจัยที่ศึกษาประชาชนต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มสมาชิกมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เทศบาลต้องส่งเสริมความรู้ความเข้าใจกับประชาชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มากกว่าเดิม ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอปัญหาและความต้องการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และให้มีการศึกษาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่นกับนักเรียนและประชาชน

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาซึ่งมีผู้ได้ศึกษามาก่อน โดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์งานวิจัยของ สุรินทร์ มณีโชติ ทำให้ผู้ศึกษาสามารถสังเคราะห์กรอบแนวคิดที่จะใช้ในการศึกษา ได้ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดทางการศึกษา